

Hjelmslev Herred.

Historisk-topografisk skildret

af CHR. HEILSKOV.

(Fortsat.)

Blegind Sogn

omgives af Hørning Sogn, Stilling-Solbjerg Sø (af hvilken en Del hører til Sognet) samt Tiset Sogn i Ning Herred. Grænsen til dette dannes af Aarhus Aa, der, som tidligere nævnt, danner Afløbet fra Solbjerg Sø. De smaabakkede Jorder er lermuldede. Benævnte Højdepunkter er: Bøgebakke, Rytterhøj og Kol-len. Sognet er det mindste i Herredet og det eneste, som ganske savner Skov. Men Stednavnene Bøgebakke, Ravnskov, Skjoldskov Gaard og Skovmaalene minder om tidligere Skovvækst. I 1619 og 35 omtales da ogsaa Blegind Skov, der var takseret til 10 Svins Olden¹⁾. I 1645 havde Fjenden her fældet 23 Ege og 340 Bøge²⁾, men 1731 var enhver Skovvækst i Sognet forsvunden. I Tingbogen omtales 1702 Blegind Hede samt noget ved Navn Blegind Toft-Dige med Grøft, der gjorde Skel mellem Blegind og Fregerslev Marker. I 1830 nævnes en til Sognet hørende lille Tørvemose, »der dog sjelden kan benyttes, da Soelberg Søe, hvori Vandet skulde ledes, ligger ligesaa høit som Mosen«³⁾. 1731 siges, at i Mosen har en Kannike-Bonde den største Part og Tørveskær i 30 Aar⁴⁾.

Om Sognets Forhold kendes ikke meget af Interesse fra ældre Tid. 1553 fik Sognepræsten i »Bleginge«

¹⁾ Skanderborg Lens Regnsk.

²⁾ Orion. 1851, S. 218.

³⁾ Jensens Provincial-Lexikon.

⁴⁾ Jyd. Saml. 3. R. VI, 183.

Brev om at maatte nyde Kronens Part af Kongetienden af Blegind¹⁾, og Christian V. gav 1688 samme Tiende fri for Matrikelskat²⁾. Ved Auktionen over Ryttergodset købtes Blegind Kirketiende af Provst Lauritz Worsøe i Blegind.

Sognet led som Amtet i det hele taget under Misvæksten 1685. Aaret efter klager Bønderne i Blegind-Hørning Pastorat over »dend ælendig misvæxt med hvilcken Gud forleden Aar har hiemsøgt os fattige folch i Blegind och Hørning-Sogner Oc hvis K. May. store mildhed hafde icke forstrægt dend meeste

Deel af os korn til sæd oc brød, hafde Hunger slet dødet os oc Voris«. De ansøger derfor om, at det maatte behage K. May. »at forlindre noget Voris Rytterhold; thi dend er haard formedelst adskillige tilfelde«. ³⁾

Under Rytterdistriktet laa 1761 $7\frac{3}{4}$ Gaarde af Sognet. I 1690 havde hele Sognet 13 Gaarde, 2 Huse

og 1 Mølle, i 1808 16 Gaarde foruden Præstegaarden samt 22 Huse og i 1859 21 Gaarde, 5 Huse med og 6 uden Jord. 22 Td. L. af Sognet kaldtes da »Aldrup-Jorderne« og svarede enkelt Tiende til Tiset Sogn.

Af Oldtidsminder i Sognet findes kun to overpløjede, stærkt udjævnede Høje nord for Blegind By.

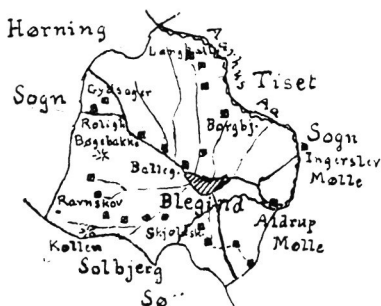
Folketal:

1769	1787	1801	1834	1840	1860	1880	1890	1901	1911	1921
151	153	210	225	217	288	308	317	320	300	289

¹⁾ Rørdam: Danske Kirkelove. I, 359.

²⁾ Danske Atl. IV, 195.

³⁾ Samling af Breve, Topographica. (Rigsark.).

Kort over Blegind Sogn.

I Sognet findes kun den ene By:

Blegind

med Kirke, Skole, Forsamlingshus (opf. 1897), Telefonstation, Brugsforening og Købmandshandel.

Om Oprindelsen til Byens Navn er det vanskeligt at danne sig nogen bestemt Mening. I 1320 skrives det »Blekwild« (hvilket dog maaske er en Skrivefejl) og 1347 »Bleghyng«. Navnet kunde da tydes som en af de gamle ing-Byer; men da det dog vistnok maa udledes af Bleger eller Kalksten¹⁾, som forekommer paa Byens Marker, maa denne Teori maaske opgives. At Byens Navn skulde stamme fra Mandsnavnet Bleke, er mere tvivlsomt²⁾. Dr. O. Nielsen nærer den, ikke meget troværdige, Anskuelse, at Endelsen »wild« i Blekwild er en Forkortelse af Vedel (Vejle), Overfart over Solbjerg Sø. Vejle er et Vadested og kan næppe bruges om et Færgested over en Sø.³⁾

Byen nævnes første Gang i 1320, da Kannikernes fælles Bord i Aarhus (»Mensa communis canonicorum Arusiensis«) gav en Gaard i »Blekwild« tilligemed noget Gods andetsteds til Ridder Niels Knudsen i Mageskifte for andet Jordegods.⁴⁾ 1347 stiftede Lauritz Michelsen, Kannik i Aarhus, et Alter i Aarhus Domkirke til Ære for Apostelen Andreas og de 11,000 Jomfruer og skødede til dette noget Jordegods, deriblandt en Gaard i »Bleghyng« og (?) en Gaard i Hørning (»in Stillingherit, Bleghyng unam curiam in Hørningh«)⁵⁾. En Gaard i Blegind blev 1582 tilskødet Kronen af Provstiet og Haddum Præbende i Aarhus Domkapitel i Stedet for noget andet Gods.⁶⁾ En anden Gaard sammesteds, tilhørende Lauritz Rostrup til Ristrup, blev 1584 mageskiftet til Kronen⁷⁾. En Gaard

¹⁾ Se Ordb. over det danske Sprog. II, 790–91.

²⁾ Kok: Det danske Folkesprog i Sønderjylland. II, 84.

³⁾ Blandinger til Oplysn. om dansk Sprog osv. I, 229.

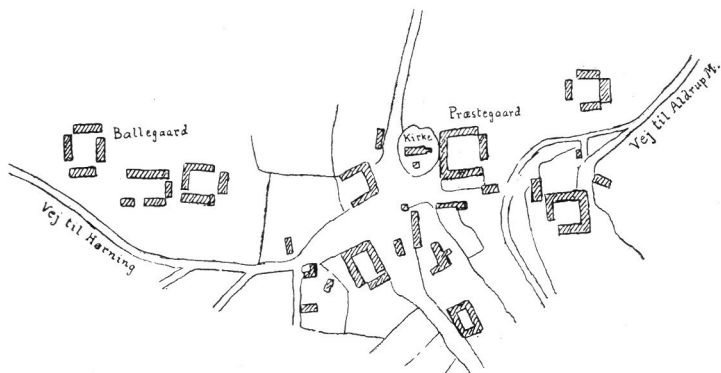
⁴⁾ Scriptores rerum Danicarum. VI. 425.

⁵⁾ Sst.

⁶⁾ Kronens Skøder. I.

⁷⁾ K. B.

i Blegind By med Skov til 6 Svins Olden og 1 Gadehus byttedes 1623 af Lauritz Ebbesen (Udson) til Tulstrup for andet Gods, tilhørende Kronen.¹⁾ 1666 skødede Kronen en Gaard i Blegind tilligemed Gods andetsteds til Livmedicus Dr. Simon Pauli for lang og tro Tjeneste og til sine Børns Opdragelse.²⁾ En Gaard i samme By hørende til Præbende corporis Christi under Aarhus Kapitel, som Fru Judithe Schade havde været benaadet med sin Livstid og efter hendes Død hendes Farbroders Datter, Jomfru Mette Sophie Schade,

Kort over Blegind By.
(Uden Aarstal, men utvivlsomt efter det originale Udskiftningskort 1788).

hendes Livstid, blev 1679 udlagt til Ejendom for Viceadmiral Christian Bjelke til Kærbygaard³⁾. Denne Gaard mageskiftede Chr. Bjelke 1682 til Kronen for andet Gods.⁴⁾ 1689 afstod Geheimeraad Grev Conrad Reventlow en Gaard i Blegind tilligemed andet Gods til Kongen for Kalø.⁵⁾

Blegind By var tidligere Ryttergods; i 1718 og 32 var der 2 Selvejere i Byen. Denne blev udskiftet 1788.⁶⁾

¹⁾ Kronens Skøder. I.

²⁾ Kr. Skød. II.

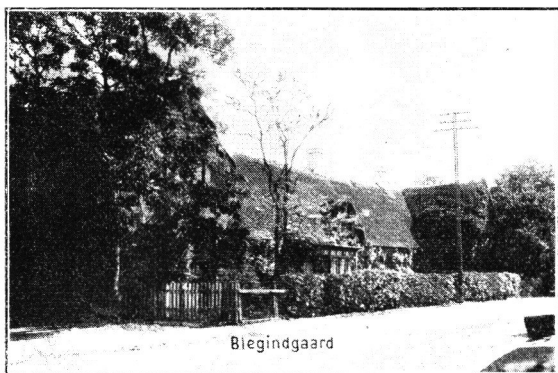
³⁾ Topogr. Saml. p. Papir. (Rigsark.)

⁴⁾ Kr. Skød. II.

⁵⁾ Topogr. Saml. p. Papir.

⁶⁾ J. Møller: Danmarks gejstl. Embeder. IV, 30.

Sognepræsten i Skanderborg, Hr. Jens Frandsen, der 1561 maatte frallytte sin Præstegaard ved Skanderup Kirke, fik samme Aar i Erstatning en Gaard i Blegind. Denne Anneksgaard, nuværende Ballegaard, blev ved kgl. Reskript af $\frac{4}{3}$ 1763 henlagt til den residerende Kapellan i Skanderborg. I 1792 solgte Kapellaniet Gaarden¹⁾ til Christoffer Baltzersen, hvis Søn Ole Christoffersen 1808 arvede den efter ham. O. C. levede endnu 1840, men 1842 giftede hans Enke sig

(Forhen Blegind Præstegaard).

med Jens Sørensen, hvis Søn Ole Michael Jensen overtog Gaarden 1885.

Blegindgaard (1830 66 Td. L.) var indtil 1909 Præstegaard, da Præsteresidensen blev forlagt til Hørning. Forfatteren Sophus Bauditz opholdt sig mange Aar i Sommerferierne her hos Pastor Knudsen og har hentet det meste af sit Stof til »Historier fra Skovridergaarden« fra Blegind Præstegaard. Denne brændte i Niels Hirtznachs Tid 2 Gange, nemlig 1731 og 1737.²⁾ Gaarden købtes i 1909 af Hans Holm Sørensen og blev kaldt Blegindgaard. Samme Aar solgte

¹⁾ Renterne tilfaldt da den ordinerede Kateket i Skanderborg. (Karl Hansen: Skanderb., S. 36).

²⁾ Hjelmslev Herredsprotokol 1772, Landsarkivet i Viborg.

H. H. Sørensen den til sin Fætter Anders Sørensen. Nu ejes den af Jensen Kappel. Stuehuset er af Bindingsværk med to nyere, grundmurede Fløjbygninger. Over Hovedindgangsdøren staar: »Gud Huus og Hiæm bevare, og os fra Ulück Spar«; paa Façaden mod Syd: »Anno 1731 d. 16 Augusti er dette Huus opsaat«. Paa en Portbjælke læses: »Anno — L. S. W. & I. M. B. — 1743«. Bogstaverne betyder: Lauritz Sørensen Worsøe og Ida Margrethe Bøgh.

Blegind Søgaard ejedes i forrige Aarhundrede af Niels Peter Michelsen, hvis Enke giftede sig med Søren Nielsen, der havde Gaarden 1880 til 1910, hvorefter den gik over til Hans Pedersen.

Med kgl. Tilladelse af ²⁹/₁₀ 1753 havde Sognepræsten Lauritz Sørensen Worsøe bygget en Præste-Enkebolig til Kaldet. I sin Ansøgning siger Worsøe, at han har maattet anvende den største Del af sin Formue paa Præstegaardens Opbygning af ny, siden den kort før hans Formands Død var opbrændt; og han anholder nu om at maatte opføre en Enkebolig, »da der ved den Norder Side af bemelte Blegind Kirke-Muur forefindes en unyttig og til Agerdyrkning ubegvem med Dige indgrøftet Plads beliggende, af 18 Favns Længde og 15 Favns Breede, hvilken Blegind Præstegaard skal tilhøre og kaldes Fellen«. ¹) Huset skulde altid bebos af den ældste Enke i Kaldet og ellers tilhøre Præsten, mod at han holdt det vedlige. Om dette Enkesæde, der laa tæt bag ved Præstegaardens Lade, hedder det i 1859, at det formentlig skulde være meget trange Kaar, der skulde bestemme en Præste-Enke til at bo der. ²) I 1881 blev Enkesædet nedlagt ifølge Ministeriets Skrivelse af ²/₁₁.

Den nuværende Skole er opført 1856; før den Tid brugtes til Skole et endnu eksisterende lille Hus foran Kirken. En Friskole i Blegind blev nedlagt 1892.

I et Sandemændsbrev fra 1490 omtales en Gaard i Blegind ved Navn Haugegaard. Brevet handler om

¹) Hofmans Fund. IX.

²) Hertz: Geistl. Embeder.

Skel mellem Haugegaard, Ring Klosters Enemærke, og Jes Fogs Enemærke.¹⁾

Under den første Svenskekrig 1644—45 blev en Gaard i Blegind af Fjenden skudt i Brand og ganske opbrændt.

Et Fattighus fandtes i Blegind 1850 og 60.

Af sjældnere Navne og Personalia af Interesse i Blegind kan nævnes følgende: Peder Oulli, der 1519 fik Skøde paa nogle Arvelodder i Blegind; Michel Oulli 1541; en anden Peder Oulli 1574 og 1605; Anders Bund, der 1596 blev fritaget for dette Aars Landgilde, da han havde lidt stor Skade af Ildebrand; Christen Pedersen Kaae 1647 og 59; Peder Pedersen, ibjelskudt af en Rytter 1659; Niels Kold 1661; Niels Mortensen Kaae 1700; Anna Sophie Sørensdatte Worsøe (Præstens Søster), gift 1710 med Gerth Madsen Brøndsted af Skægs Mølle; Peder Flor Worsøe, f. i Blegind 1745 (Søn af Præstens Broder, stud. theol. Wilhelm Adolph W., og Bolette Birgitte Clausdatter Kimter); Løjtnant v. Leben, gift 1765 med Mette Marie Nielsdatter; Lars Bording Riise, Farbroder til Præsten Erasmus Winthers Hustru, levede 1801 som Hospitalslem i Blegind († 1804); Dorothea Augusta Wordinghuus, Tjenestepige hos Enkemadame Bech i Enkeboligen 1801, senere gift med Skiftekommissær Fogh og død som Enke i Blegind-Hørning Pastorat $\frac{6}{12}$ 1814, 61 Aar gl.; Lauritz Hviid Bøgh, Student, (»arbejder i Litteratur«) boede 1801 i Enkeboligen hos sin Søster, Enkemadame Bech, og døde $\frac{17}{4}$ 1803; Erik Rummelhoff, pensioneret Major, † $\frac{19}{6}$ 1847, 87 Aar gl. (Hustruen Sophie Christine Storm † 1833).

Marknavne (fra en Fortegnelse fra 1772 i Blegind Præstearkiv): Gavlen, Hom, Tværfaldet, Sivdal, Gumhøj, Sandhøj, Molskær, Bredeng, Roldshøj, Borbjerg, Aarhushøj (fordi man skal kunne se Aarhus herfra), Tudekær, Pæredammen, Urmagertoften, Tyvs-(Tyrs-)engen, Stenborg Made, Mindet (Aaens Udløb fra Solbjerg Sø), Hulehøj (her boede »Speciemanden«, en Falskmøntner), Langballe, Ørbæk, Vorkær, Langkær, Balle Oles Toft, Ballegaarden, Stælden (∴ Stenten), By-Maa Agre, Findballehullet, Stavnshøj, Skjoldskovagrene (her laa Skjold-

¹⁾ Æ. d. A. I. 176.

skovstenen, der vendte sig, hvergang den lugtede friskbagt Brød fra Mortens Gaard), Stangsbro, Leragre, den trinde Mose, Gydesagre, Byrøgel, Tidselblokkerne, Melballe, Mosepyt, Foleagre, Kattækær, Bøgebakken, Ravnskov, Skovmaalene, Hulen (Hulhøj²⁾), Rytterhøj, Kolden, Brumhøj (Brunhøj.¹⁾)

Aldrup Vandmølle, der i verdslig Henseende hører til Blegind, men i gejstlig til Tiset Sogn, ligger ved Aarhus Aa og Vejen mellem Blegind og Tiset. Den har en smuk Beliggenhed i et smalt Dalstrøg ved en Gruppe høje Træer; og dens gammeldags Bygninger passer harmonisk i Landskabet.

Møllen, hvis Navn formodentlig kommer af Mandsnavnet Alle (ligesom Allerup, Allerød o. fl.) er af overmaade gammel Oprindelse. Den nævnes nemlig allerede i 1289, da Erik Menved skødede »Althorp« Mølle til Aarhus Dømkapitel til evigt Eje. Det kongelige Skøde er meget højtideligt og lyder, oversat fra Latin, saaledes:

»Erik, af Guds Naade de Daners og Slavers Konge, hilser alle, hvem nærværende Skrift kommer for Øje, evindeligt i Herren. Af vor Stamfaders Synd følger for os alle, at den menneskelige Hukommelse er vaklende og skrøbelig, dersom ikke Begivenhedernes Rækkefølge støttes af Breves levende Vidnesbyrd. Af den Grund ville vi vitterliggøre for alle nærværende og kommende, at vi til nærværende Brevvisere, vore i Kristus elskede Kanniker i Aarhus, for det Tab, som de have lidt paa Ejendomme, tilhørende deres fælles Bord, ved [Renselsen?]»²⁾ af vor Mølle i Aarhus, have overdraget og skødet for deres fornævnte Bord vor Mølle Althorp med vor elskede Moders og andre vore Raadgiveres Vilje og Samtykke. Givet i Vordingborg Guds Aar 1289 paa den salige Ærkeengel Michaels Dag i Nærværelse af fornævnte vor elskede Moder. Som Vidne Hr. David Thorstensen, som elskede Køgemester.«³⁾

I 1496 udstedtes der Vidisse paa dette Skøde.⁴⁾ Møllen vedblev saa at tilhøre Aarhus Kapitel i henved 400 Aar, og i al den Tid er der Stilhed om dens Navn. 1668 fik Biskop Erik Grave kongelig Bevilling

¹⁾ Fra Dansk Folkemindesamling. I. 84-85.

²⁾ Mundacio.

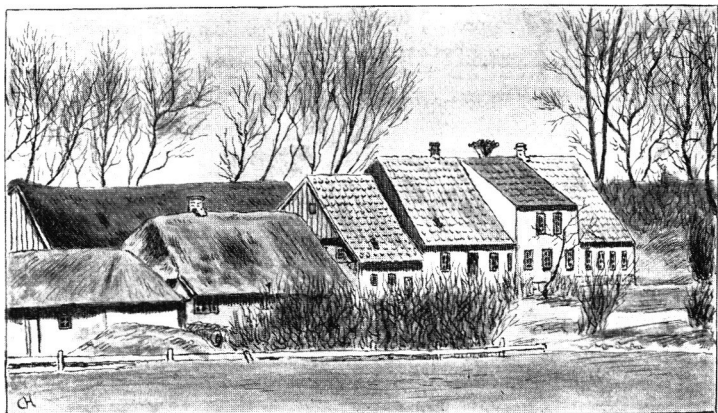
³⁾ Script. rer. Dan. VI, 396—97, 451.

⁴⁾ .Æ. d. A. V, 26.

paa Møllen for sig, sin Hustru og en Søn.¹⁾ Senere maa den være falden tilbage til Kronen, eftersom den kom ind under det skanderborgske Rytterdistrikts Gods. 1699 og 1707 var den bortfæstet til Ove Olufsen, og 1718 og 1732 nævnes Erich Rasmussen som Fæster. Dennes Søn Ove Erichsen beboede den 1748. Ved Ryttergodsets Auktion 1767 købtes Møllen til Selveje af den daværende Fæster Benjamin Selmer, der 1765 var bleven gift med Anna Cathrine Winther, Datter af Præsten Ole W. i Viby. I 1780'erne ejedes Aldrup Mølle af Christen Nielsen Stauning, Sognepræst til Viby og Tiset, f. i Aarhus 1732. Han maa være død inden 1787, da hans Enke, Mette Marie Stæhr, en Raadmandsdatter fra Aarhus, ejede og beboede Møllen. 26. Sept. 1794 fejredes her et Dobbeltbryllup, idet Staunings to Døtre holdt Bryllup med to Præster. Nicoline Georgiane Stauning blev gift med Hr. Henrich Stilling til Adslev og Mesing, og Søsteren Dorthea Maria fik Hr. Mathias Christian Brandt til Maarslet. Præsteenken Mette Marie Stauning, f. Stæhr, døde $^{11}/_6$ 1815, 72 Aar gl. Hun maa allerede flere Aar forinden have solgt Møllen til Madam Karen Engerslev, som døde her $^{20}/_5$ 1810, 62 Aar gl., og blev begravet paa Kattrup Kirkegaard hos hendes afdøde Mand. Karen Engerslev var Datter af Købmand Jens Overbye i Horsens, der ejede Borupgaard i Kattrup Sogn. Hendes Mand, Jens J. Engerslev, fik Borupgaard efter sin Svigerfader, og Karen har da formodentlig som Enke købt Aldrup Mølle. Hun havde følgende Børn: 1) Sophie E., † $^{27}/_2$ 1846, gift med Pastor Lorentz Bynch i Tønning, † $^{8}/_4$ 1829, 2) Maren E., † i Skanderborg $^{27}/_2$ 1834, gift med Distriktskirurg Samuel Frederik Raupach i Æbeltoft, † $^{2}/_8$ 1805, 3) Jens Overbye E., Købmand og Gæstgiver i Horsens, † $^{29}/_3$ 1841, 4) Jakob Engerslev Rosborg til Hald, † $^{23}/_7$ 1864, 5) Niels E. i Holme, og 6) Hans E., der fik Aldrup Mølle efter Moderen. Hans Engerslev kan næppe have haft den i mange Aar, thi 1821 og 22 ejedes Møllen af Jens Thomsen og 1834 og 47

¹⁾ Topogr. Saml. paa Papir.

af Rasmus Christian Knudsen, f. c. 1789 (Søn af Knud Rasmussen i Ingerslev Mølle, Tiset Sogn), gift med Mariane Rothaus, f. c. 1793. Fra 1856 ejedes Møllen af Johan Christian Bursche, f. i Krstrup ved Randers $^{29}/_6$ 1832, gift med Rasmine Petrine Hansine Hansen, f. Skanderborg $^{11}/_8$ 1834. Efter J. C. Bursche, der døde $^{11}/_5$ 1917, overtoges Møllen af Sønnen Rasmus Chr. Bursche, som atter $^{20}/_4$ 1920 solgte den til sin Søn J. C. Bursche¹⁾.

Aldrup Mølle.

Langballe, Gydsager og Rolighed, Gaarde.

Ravnskov Huse.

Skjoldskovgaard.

Borgbjerggaard, der har Navn efter den Bakke, den ligger paa, solgtes 1867 af Jacob Sørensens Enke til Rasmus Rasmussen, efter hvem Gaarden 1906 gik over til Sønnen Jens Borgbjerg, den nuværende Ejer.

Vestergaard udflyttedes fra Blegind 1861 og ligger ved Vejen til Hørning. Ejeren, Anders Frandsen, fik Gaarden 1892 ved Giftermaal med Christoffer Mortensens Enke.

Enggaard, Østergaard og Overgaard.

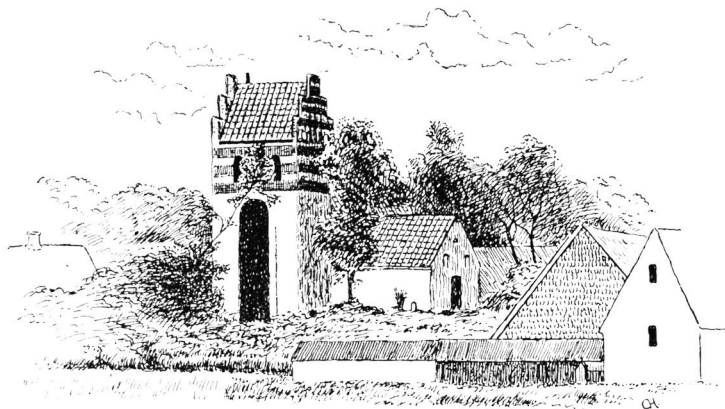
Skovgaard findes paa Videnskabernes Selskabs Kort fra 1789.

Ingerslev Vindmølle laa tidligere (1859) paa Blegind Sogns Grund, men ejedes af Ingerslev Vandmølle i Tiset Sogn. Møllen er nu nedbrudt, men man ser en Forhøjning, hvor den har ligget, lige overfor Vandmøllen.

¹⁾ Yderligere Oplysninger om Aldrup Mølle, som for sent er kommen mig i Hænde, kan maaske meddeles ved Slutningen af denne Herredsbeskrivelse.

Kirken,

der 1687 ejedes af Kongen, nu af Sognet, er lille og bestaar af Skib og Kor, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Skib og Kor er fra romansk Tid af Granitkvadre og raa Granit; senere Ombygninger er af Mursten. Syddøren, med en Tympanon med Løver, benyttes endnu; Norddøren og enkelte Vinduer ses tilmurede.¹⁾ Udvendt i Skibets Nordside findes 2

Blegind Kirke.

Granitsten med udhugget Løvværk og Dyrefigurer.

Senere opførtes Taarnet, med en aaben Rundbue i Vestsiden, og Vaabenhus, af Munkesten. Taarnet, der har Trappegavle, blev i 1894 restaureret af Arkitekt Ahlmann, saaledes at Overdelen nu fremtræder med røde Mursten, medens Underdelen er hvidkalket.

Kirken har Bjælkeloft. Altertavlen er i senere Renæssancestil med Maleri (Disciplene paa Vejen til Emaus) af A. Dorph fra 1895. Paa en 7-armet Lysestage paa Alteret staar:

Til Minde om Hans Anton Hansen, Præst for Blegind og
og Hørning Sogne / 1884-1906.

Døbefonten er af Granit med Dobbeltløver, Prædike-

¹⁾ Se Aarb. f. nord. Oldkynd. 1894, S. 224.

stolen i senere Renæssancestil fra c. 1640. I Koret findes en Mindetavle af Træ med denne Indskrift:

*uden for den östre Side af Kierkens Gavt / der nede
hviler / Laurids Sörensen Worsöe / forhen
Sogne-Præst for Blegind og / Hörning Menigheder i —
Aar / og Proust i Hielslöv Herred i / 17 Aar, Födt
1710, Död 1780 / — og hans Hustru / Ide Margrathe
Bøgh / Födt 1716, Död 1790 / tilligemed 7 af Deres
tilsammen / avlede 15 Börn, Gud lad os / samles med
disse Kiere Venner / i den glade Evighed.*

Paa en Jerntavle sammesteds staar:

KAREN TOFT, / DATTER AF CANCELLIRAAD TOFT /
TIL ULLERUPGAARD / I THYE, GIVT MED / PROVST
PEDER / SCHINNERUP / I BLEGIND, DÖD 1836.

I Kirkegulvet ligger disse to Gravstene over Præster:

1) DINE DÖDE SKUL / LE LEVE / ESAIE 26.

HER ESBERN RASMUSSÖN / MALLING SOM VAR SOG-
NE-/PRÆST TIL BLEGIND OG HÖRNING SOGNER UDI -
AAR, OC / PROVST I HIELMSLÖV HERRIT / — AAR DÖDE
ANNO 1 — OG / LIGGER HER BEGRAVEN MED / SINE
TVEND HUSTRUER / KIERSTEN OLESDATTER AALE /
MED HVILKEN HAND LEVEDE I / 26 AAR HUN DÖDE
ANNO 1687 / [OC?] MAREN IENSDATTER HOLM / MED
HVILKEN HAN LEVEDE / UDI — AAR HVN DÖDE ANNO
/ 1— DE SOVEDE [!] ALLE HER / I HAABET OM EN GLE-
DELIG / OPSTANDELSE.

2) HER VNDER HVILER HÆDER / LIG OC VELLERD
MAND S: HER / RASMUS NIELSEN BARNEFÖD / VDI
BLEGIND SOM BODE OC / D[ÖDE SAMME]STEDZ AAR /
1638 DEN ... DAG EFTER / TRINIT ALDER 68 AAR.
/ HVILER HER VNDER HÆ / DERLIG OC VELLERD MAND
/ S: HER [LAURITZ] NIELSEN BAR / FÖD VDI..... OC DÖ-
DE HER / I BLEGIND AAR 1659 DEN 10 / AGUST I HANS
ALDER — AR / MED DERIS KIERE HVSTRV / ERLIG OC
GVDFRÖCTIG QVI / DE CIE [?] SÖFRENSDATER /
BARNFÖD VDI [R]AFNHOLT. / SOM DÖDE VDI BLEGEN
DEN / — AAR 16 — HINDIS AL / DER — AAR. GVD OPVECKE
/ DEM TIL DET ÆVIGE LIF. AMEN.

SALIGE ERE DE DÖDE SOM DÖ HER / EFTER I HER-
REN. TI DI HVILE AF DERIS / ARBEID. APOC: 14.

Her under findes 3 Skjolde, af hvilke det tilvenstre (for Beskueren) indeslutter et Bæger, det midterste (Hustruens) Kristi Monogram, og det tilhøjre en staaende Fugl.

Ifølge »Danske Atlas« har der i Kirken været et Epitafium over Præsten Esbern Rasmussen, Malling, hvorpaa han og hans Hustru var afmalede (dette fandtes endnu 1859, men var da temmelig forfaldent), og et andet over Kapellanen Christian Hirtznach, † 1740. I 1888 fandtes henkastet paa Kirkens Loft et større Rokoko-Epitafium og en gammel Egetræsdør¹⁾. Epitafiet har formodentlig været det ovenfor nævnte over Chr. Hirtznach. Det er sandsynligvis Rammen til dette Epitafium, der nu findes ophængt i Kirken.

Desuden findes her et katolsk Relief, forestillende Nedtagelsen af Korset.

Sognepræster til Blegind og Hørning.

15.. Peder Noer eller Nøer, »i 10 Aar før og efter Reformationen«, hvormed vel menes, at han var Præst i 10 Aar ialt.

c. 1559. Lauritz Staalhaar (i 13 Aar). Formodentlig var det ham, der ²³/₁₀ 1553 fik Brev om at maatte nyde Kronens Part af Tienden af Blegind Sogn.²⁾

c. 1572. ? Niels Rasmussen.

(1578–84). Niels Simensen, fik ¹⁵/₁₁ 1578 Livsbrev paa den Kirkejord i Sønder og Nørre Aldrup Mark, som han havde fæstet af Claus Glambeck, Embedsmand paa Skanderborg, mod aarligt at svare Sognepræsten ved Skanderup Kirke 18 Skp. Byg og 12 Skilling Engpenge.³⁾ Han nævnes ikke i Wibergs Præstehistorie, medmindre han er identisk med ovennævnte Niels Rasmussen, som Wiberg angiver at have været Præst i 34 Aar. Da Niels Simensens nedennævnte Søn 1601 søgte Embedet, omtales Faderen som død.⁴⁾ En anden Søn, Simon Nielsen Blegind, søgte Embede 1615.⁵⁾

c. 1606–38. Rasmus Nielsen Blegind, Søn af Formanden, f. 1570, † 1638 (se Gravstenen i Kirken). Hvis han, som Wiberg siger, var Præst i 32 Aar, maa der have været en Præst mellem ham og Faderen. Det er dog mest sandsynligt, at han er fulgt lige efter denne. G. m. Cicilie (?) Sørensdatter.

¹⁾ Indberetn. til Nationalmuseet.

²⁾ Kirkehist. Saml. 3. R. III, 362.

³⁾ K. B.

⁴⁾ Kirkehist. Saml. 3. R. II, 744.

⁵⁾ Anf. St. 750.

1638—59. Laurits Nielsen Torrild, † 1659, ikke 1662, som Wiberg har. Heller ikke kan han, som denne siger, have været Sognepræst i 24 Aar. G. m. Formandens Enke (se Gravstenen).

1659—99. Esbern (Espen) Rasmussen Malling, var med til at underskrive Enevolds-Arveregeringsakten 1661.¹⁾ Blev Provst $\frac{7}{5}$ 1690. Han havde forskellige Retssager, og Rasmus Jostsen i Blegind plejede at møde paa Tinget for ham. Andetsteds fortælles om ham, at han var »en sær gudelig og vel studeret Mand, derhos saa vel begavet, at hand strax effter Confessionarii Lethis Død blev kaldet til Kiøbenhavn at prædike for Kongen, og efter Prædiken undskyldte han sig med sin høye Alderdomb og bad, at maatte reyse siden til sit lidet Bethlehem, hvortil hand blev benaadet og beskienket af Kongen og Cron Printzen og fleere med Sølv Pocaler og Bægere, som efter hans Død 1701, blef soldt og staaer i Herredets Auctions Protocoller anført.²⁾ G. 1) m. Kirsten Olesdatter Aale. 2) Maren Jensdatter Holm (se Gravstenen i Kirken). En Søn af Hr. Espen Malling er maaske den Jens Espensen, der 1691 boede i Hørning.

1699—1739. Niels Christiansen Hirtznach, f. i Astrup Præstegaard, kaldet til Adjunctus $\frac{1}{7}$ 1697. Han havde 1702 en Strid om den tidligere nævnte Afgift af 18 Skp. Byg og 12 Skilling Engpenge, som han ikke vilde svare til Sognepræsten i Skanderborg, der mente at have Krav paa den.³⁾ Hirtznach blev dog dømt til at betale Afgiften. G. m. Christiane Augusta Redlich.

Den af Wiberg nævnte Christian Møgensen Hirtznach var Kapellan og døde $\frac{15}{6}$ 1740 (Se hans Epitafium i Kirken).

1739—80. Lauritz Sørensen Worsøe, blev Provst 1765. Ved Ryttergodsets Salg 1768 fik han Skøde paa Jordegods i Bjertrup og Hørning.⁴⁾ Han var vist i det hele taget en formuende Mand. Om ham gaar der endnu adskillige Sagn paa Egnen, hvor han figurerer under Navnet »Slante-Lavs«. Han havde et stort Ry som Aandemaner og blev i denne Egen-skab benyttet af Folk i vid Omkreds.

Et Sagn fortæller, at da han en Nat var ude at køre, blev Hestene lige med et stædige og vilde ikke af Pletten. Saa vendte Slante Laus sig om og sagde til Kusken: »Aa, driv den Mand af Vognen, der kører med os!« Karlen kunde ingenting se. »Aa, giv ham tre Slag med din Pisk, saa gaar han nok af!« Det gjorde Karlen. Derefter sagde Præsten, at han skulde staa af og tage det frahaands Baghjul fra Vognen og lægge det op i Bagkurven. »Det gaar nok ikke an, Far!« sagde Karlen, »saa kan vi jo ikke køre.« — »Jo, det skal du

¹⁾ Suhms nye Saml. I, 266.

²⁾ Hjelmslev Herredsprotokol 1772.

³⁾ Karl Hansen: Skanderb. S. 33.

⁴⁾ Skøde-Prot. Nr. 20, Skb.

ikke bryde dig om«. Saa kørte de, og det gik meget godt. Lidt efter siger Præsten, at han skulde køre rask, hvad han ogsaa gjorde. Da de kom til Hinge¹⁾, skulde Karlen køre Vognen ud i Dammen og spænde Hestene fra, men lade Vognen staa. Næste Morgen stod den ude i Kæret paa alle sine fire Hjul²⁾.)

I Blegind Kirke findes ved Siden af Alteret en mørk Plet, der med lidt god Fantasi nok kan ligne en knælende Præst, der hæver Hænderne mod Himlen. Det skal være »Slante-Lavs«, som paa denne Maade er foreviget til Straf, fordi han havde givet sig af med Sortekunster. Denne Plet ved Alteret kan aldrig forsvinde, hvor ofte den ogsaa kalkes over. »Slante-Lavs« siges at være begravet paa Kirkegaarden lige under et af Vinduerne i Præstegaardsliden, og det Vindue kan aldrig være helt. Hvis man sætter nyt Glas i om Aftenen, er det i Stykker den næste Morgen³⁾.) Det samme var tidligere Tilfældet med en Rude paa Herregaarden Skovsbo. G. m. Ida Margrethe Christophersdatter Bøgh. 15 Børn, se »Stamtavle over Familien Seidelin«, S. 63. Worsøe er Forfatter til en Gravskrift over sin Søster Marie Elisabeth (se Kirkehist. Saml. 5. R. V, 801). 1780—92. Peder Olesen Bech, f. i Horsens ¹⁴/₄ 1737, † ³⁰/₄ 1792. Han blev overfalden af »en heftig Rørelse« og blev »berøvet sit Maal« [sic!], skriver hans Svigerinde L. N. Bøgh i Adresseavisen. »Dersom Godhed er en af Menneskesielens øverste Prydelser, og Ærlighed en af de Dyder, der allerede længe bleve sieldnere i den polerede Verden, da er det vist, at Peder Bechs Erindring fortjener en Plads i Fædrelandets ædle Hensøvede, det er et lysende Sted iblandt de færre Jordens agtværdige Borgere.« G. 1) m. Ane Cathrine Langballe, 2) Birgitte Christine Langballe, 3) Casparine Vibeke Bøgh. Døttre: Marie Helene B., f. 1783; Pedrine Poulaine Laurentine B., f. 1792, g. 1831 m. Carl Hansen. 1792—1823. Erasmus Winther. G. m. Johanne Bornich (Bording?) Riise, f. c. 1759. — I 1818 bestemtes det, at Sognepræsten i Blegind for Fremtiden skulde være fri for at svare Afgiften af Jorderne paa Aldrup Mark (de 18 Skp. Byg osv.) til Sognepræsten i Skanderborg.⁴⁾ 1823—33. Christian Nissen Fausbøll. G. m. Dorothea Abalone Hacksen. Døttre: Rasmine Caroline F., f. c. 1822, † 1825, samt Emma og Sophie. 1833—52. Peder Mikkelsen Schinnerup, Provst, entlediget ⁹/₁₂ 1852. G. m. Karen Toft (se Mindetavlen i Kirken). Døttre: 1) Caroline Agnete Brorson S., g. 1837 m. Købmand

¹⁾ Det var ellers Sønnen, Jørgen Worsøe, der var Præst i Hinge, Men at det er Faderen, der her er tænkt paa, viser Bemærkningen: »Den Præst ligger begravet paa Blegind Kirkegaard, og der har været mange Historier om ham«.

²⁾ Evald Tang Kristensen: Jyske Folkeminder. III, 289—90.

³⁾ Dansk Folkeminde-Saml. 1906/23, 2155.

⁴⁾ Karl Hansen: Skb., S. 36—37.

Christen Christensen, 2) Georgine Averdine Olivia S., † 1871 g. 1841 m. Søren Jensen, Købmand i Aarhus, 3) Gerhardine Christine Sigbrit Mette Marie Fayette S., g. m. Niels Christian Haas, Købmand i Aarhus, 4) Lauradine S., f. 1816, † 1895, 5) Emilie S.

Provst Schinnerup blev begravet i Aarhus, men til min Overraskelse fandt Forfatteren af denne Skildring i Sommeren 1926 hans Gravsten paa Fjeldsø Kirkegaard i Rinds Herred. Paa samme Gravsten nævntes to Døttre Olivia og Lauradine, og Svigersønnen, Købmand Søren Jensen. Jeg traf Graveren, der var i Færd med at grave en Grav, og fik af ham den Oplysning, at Stenen var flyttet hertil fra Aarhus paa Foranledning af nogle Slægtninge. (I Fjeldsø Sogn ligger nogle Gaarde ved Navn Skinnerup Gaarde, herfra har han vel haft sit Familienavn). Svigersønnen Søren Jensen var bleven myrdet i en Skov, fortalte Manden. I et Hus i Nærheden boede en Mand, der var i Slægt med den myrdede, og nok kunde give nærmere Besked. Jeg opsøgte da denne Mand (som ogsaa hed Søren Jensen) og fik af ham Forklaringen. Schinnerups Svigersøn, der som nævnt var Købmand i Aarhus, var en Dag gaet ud til en Kro ved Marselisborg Skov (formodentlig Frederikshøj), hvor Kromanden skyldte ham nogle Penge. Medens de sad og snakkede om disse Pengesager, sad der i den tilstødende Stue en Vagabond, der lyttede til Samtalen og saa, at Søren Jensen fik Pengene. Vagabonden listede sig nu i Forvejen, lagde sig i Baghold i Skoven og myrdede Købmanden, da han kom forbi. Denne Begivenhed fandt Sted ^{15/11}, 1858, Aaret før Provsten døde. Han og hans Familie blev begravet paa Aarhus søndre Kirkegaard, men da Gravstedet var hjemfaldent, blev Stenen flyttet til Fjeldsø.

1852 - 84. Knud Peder Knudsen. Om ham siger Sophus Bauditz i sine Erindringer, at han var »en fuldendt Præst af den gamle Skole — ingen stor Prædikant, men en Patriark blandt sine Sognebørn — og saa var han desuden det fornøjeligste Menneske, man kunde tænke sig inden Døre; han spillede som en Mester alle Slags Kortspil (saa lavt som muligt) var ivrig Fisker og lidenskabelig Jæger — den første Jæger, jeg overhovedet har kendt.¹⁾ G. m. Maria Ripche, † ^{18/6}, 1885. Hun stiftede ^{7/12}, 1884 et Legat paa 1000 Kr., kaldet »Sognepræst K. P. Knudsens Legat« til de fri Fattigkasser i Blegind-Hørning Pastorat. Datter: Selma Rita Johanne (adopteret).

1884—1906. Hans Anthon Hansen. Paa hele Egnen og i endnu videre Kredse mindes Pastor Hansen som en højt begavet, meget folkelig og afholdt Mand, stærkt socialt og politisk interesseret, men ogsaa med Sans for mange andre Spørgsmaal, deriblandt Egnens historiske og topografiske Forhold. G. m. Margrethe Jensine Mathiassen.

1907—. Jørgen Alfred Bang Biering. Flyttede 1909 til Hørning, hvor han købte Tandlæge Kjertinges Gaard til Præstegaard. G. m. Anna Marie Jessen.

¹⁾ Gustav Bauditz: Sophus Bauditz, hans Liv og Digting.

Sognedegne til Blegind og Hørning.

Om Degnetjenesten skriver Præsten Esbern Malling i 1687: Degnen til Blegind og Hørning skikkes aarlig fra Domskolens i Aarhus. Men som Vejen fra Aarhus til Blegind er lang og om Vinteren saare besværlig, har det behaget Biskop Grave at forordne i Degnens Sted en Substitut, som med større Frugt kunde betjene Menigheden i Kirken og Børnene i Skolen. Sognedegnens Rente er 8 Skp. Byg. Resten, som er 18 Skp., beholder Substituten for sin Umage samt om Julen af hver Gaard en Gaas og 1 Brød og i Nanistpenge 3 Sk. Hørnings Sognemænd har opbygget hans 4 Fag Hus ved Kirken, i hvilket han bor og holder om Vinteren Skole.¹⁾

Af faste Sognedegne har jeg fundet følgende, der alle boede i Hørning:

(1744—50). Jacob Høyer, g. m. N. N. fra Bredvad Mølle (mindst 4 Børn).

1784—.. Niels Christian Jensen, kaldet ²³/₆ 84.

1801. Niels Albech, f. c. 1759; g. m. Maren Rasmusdatter, f. c. 1765. (Børn: Rasmus og Dorothea Maria).

Skolelærere og Kirkesangere ved Blegind Skole.

1801. Rasmus Sørensen, f. c. 1783.

1814—24. Ole Vorgaard, f. i Blegind Sogn.

1824—32. Peter Jensen Holm. Blev 1833 Lærer i Vorlædegaard. G. m. Marie Nortvig.

1832—49. Julius Pedersen Schjødt, f. 1808, dim. fra Lyngby ³/₁₀ 29, kaldet ²⁷/₁₂ 32, var 1840 ugift.

1849—60. Niels Peter Johansen, f. i Daugaard Sogn 1826.

1860—62. Christen Mogensén (se under Lærere ved Gesing Skole, Fruering Sogn). Søn: Morten Langberg Mogens M.

1862—68. Lassen.

1868—75. Kristen Nielsen Høvgård, f. i Grejs Sogn 1844, var 1870 ugift.

1875—92. Hans Henrik Kragh, f. i Eltang Sogn ²⁸/₃ 1840, tog sin Afsked paa Grund af Svagelighed og døde i Aarhus ³⁰/₁₀ 1906. G. m. Elise M. Lauritsen, f. ²⁷/₁₁ 1841, † ¹⁴/₆ 1919.

1892—. Anders Andersen, g. m. Christine Rasmussen.

¹⁾ Hjelmslev Herredsbog 1687.